

Kringmateriaal week 16 en 17

Verlangen

Verlangen/Verlaten/Verbonden

In de periode tussen Pasen en Pinksteren staan we op drie zondagen stil bij de thema's 'verlangen', 'verlaten' en 'verbonden' vanuit het boek Hooglied. Diepmenselijke thema's die raken aan de kern van wat het betekent om mens te zijn. In het boek Hooglied komen deze thema's tot uitdrukking in de liefdesrelatie tussen twee mensen wiens zoektocht beschreven staat in mooie, bijzondere en soms ook bevreemdende taal. Hooglied leest als een loflied op de menselijke natuur waarmee het boek een gebied aanraakt waar we niet makkelijk of vaak over praten. Dit zou dan ook een goede reden zijn om dit boek maar te mijden ;-). Tegelijkertijd staat het boek 'gewoon' in de Bijbel en heeft het duizenden jaren aan traditie en redactie overleefd. Blijkbaar is de boodschap van dit boek van belang voor het leven van de gelovige. Zowel de joodse als de christelijke traditie heeft altijd de geestelijke laag erkent van het boek. De relatie tussen man en vrouw wordt vanaf Genesis gezien als een afspiegeling van God zelf die relatie is in eigen persoon. Deze geestelijke laag is door de tijd heen ook nog wel eens een excuus geweest om de meer lichamelijke, natuurlijke laag van het boek te ontkennen of te negeren. In de preken en in het kringmateriaal hoop ik echter beide lagen recht te doen omdat ik de diepe overtuiging heb dat ze bij elkaar horen.

Het kan zijn dat dit boek gespreksstof oplevert waar je niet helemaal comfortabel mee bent. Probeer elkaar daarin te zien en geef elkaar de ruimte om te delen dan wel om dat niet te doen.

Dit kringmateriaal draait om het thema 'verlangen' en is gebaseerd op Hooglied 1:1 - 2:7.

Wat vind je van het idee om Hooglied te bespreken?

In Hooglied zien we hoe voornamelijk het verlangen van de vrouwelijke hoofdpersoon woorden wordt gegeven. Haar verlangen is groots, meeslepend en intens sensueel. Het is bijzonder en uniek dat in een voornamelijk patriarchale en polygame samenleving (1000 - 900 v. Chr.) deze stem klinkt. Een stem die balans brengt in een wereld waar de mannelijke seksualiteit dominant was. Een stem die het Bijbelse ideaal van toewijding en exclusiviteit in relaties benadrukt.

In hoeverre is dit (vrouwelijke) perspectief van Hooglied vandaag nog actueel of nodig in onze hedendaagse samenleving/kerk/gezinnen/relaties?

Verlangen is een kracht en een brandstof. Verlangen kan ons ver brengen in de opbouw van ons leven. Verlangen is de intrinsieke motivatie in het aangaan en onderhouden van relaties. Tegelijkertijd kan verlangen ons verteren, of kan het verlangen van de een de ander beschadigen. In de preek van zondag 14 april stelde ik de vraag hoe we kunnen beoordelen of ons verlangen goed is. Enerzijds leven we in een tijd waar we vaak horen dat we ons hart moeten volgen, terwijl we anderzijds weten dat niet alles wat uit ons hart komt het goede is om te doen.

Ken je voorbeelden uit je leven waar je je hart gevolgd hebt en waarin dat achteraf gezien ook goed was om te doen? Of juist niet?

Hoe zoek jij naar wijsheid in de keuzes die je maakt op basis van je verlangen?

De vrouw uit Hooglied 1 verlangt naar haar 'koning' (vers 4) en 'herder' (vers 7). Een koning staat voor kracht, macht en geborgenheid. Een herder staat voor bescherming, zorg en vrijheid. Beiden vormen de uitersten op het spectrum van onze behoeften als mens. Voor de vrouw uit Hooglied 1 komt dit samen in de persoon tot wie ze haar lied richt. Tegelijkertijd gaat de erkenning en ontdekking van verlangen gepaard met kwetsbaarheid. Waar ons verlangen openbaar wordt ontstaat ook de mogelijkheid om te verliezen. Waar we ons verlangen uitspreken worden we kwetsbaar voor mogelijke afwijzing. Dit zien we terug in vers 6:

"Kijk niet op mij neer omdat ik donker ben, omdat de zon mij heeft gebrand. Mijn moeders zonen waren hard voor mij: ik moest hun wijngaarden bewaken. Mijn eigen wijngaard heb ik niet bewaakt."

De vrouw voelt zich minderwaardig ten opzichte van degene op wie ze haar verlangen richt. Ze voelt zich arbeidersklasse ten opzichte van haar koning. De omstandigheden hebben haar getekend waardoor ze niet is geworden wie ze had willen zijn.

Zijn er periodes in je leven (geweest) waar je heb gemerkt hoe gevoelde minderwaardigheid je afgehouden heeft van het volgen/uitspreken van je verlangen?

Ook in ons leven met God kan deze dynamiek een rol spelen. Psalm 8:6 zegt: 'Wie is het mensenkind dat U naar hem omziet?' Misschien ben je wel opgegroeid in een kerk waar je menselijke minderwaardigheid breed uitgemeten werd en is dit van invloed geweest op het vrij kunnen benaderen van God. De hoofdpersoon van Hooglied 1 gaat ons voor in het uitspreken van zowel haar verlangen als haar kwetsbaarheid. Een noodzakelijke weg om tot echte ontmoeting te kunnen komen.

Daarnaast spreekt ze vrijmoedig haar verlangen naar een ontmoeting uit: 'Zeg mij toch, mijn allerliefste, waar laat jij je kudde weiden, waar laat jij die 's middags rusten?' Na inzicht gegeven te hebben in haar verlangen én in haar kwetsbaarheid stelt ze de vraag: 'waar ben je?'

Hoe komt de mannelijke hoofdpersoon in Hooglied 1:8-11 haar verlangen en kwetsbaarheid tegemoet? Wat leren we hier over het omgaan met de zelfkritiek of minderwaardigheid van je eventuele partner?

Ook God komt ons uitnodigend tegemoet. In Ef. 1:4 schrijft Paulus: 'In Christus immers heeft God, voordat de wereld gegrondvest werd, ons uitgekozen om heilig en zuiver, voor Hem te staan, en vol liefde heeft Hij ons naar zijn wil en verlangen voorbestemd om door Jezus Christus zijn kinderen te worden.' Ongeacht je zelfbeeld en ongeacht gevoelens van minderwaardigheid mogen we leren dat God ons in Christus heeft uitgekozen. Als God naar ons kijkt ziet Hij Christus.

In Hooglied 2:1 zien we hoe de vrouw zichzelf een 'lelietje van dalen' noemt, een bloem tussen de bloemen. Opnieuw spreekt ze haar twijfel uit over zichzelf. De man beantwoordt die woorden met

de verklaring dat ze een 'lelie tussen de distels' is. We zien hier een herhaling van motieven: de gevoelde minderwaardigheid van de één wordt herhaaldelijk weerlegd door de ander. Een menselijk herkenbaar patroon voor degenen die weten hoe hardnekkig gevoelens van minderwaardigheid kunnen zijn en een uitnodiging voor degenen die met hen samenleven om in het spoor van de mannelijke hoofdpersoon onvermoeibaar te getuigen van het tegendeel. De woorden van de man (je bent een lelie tussen de distels) doen denken aan de woorden die God spreekt uit Zijn volk Israël: "Want u bent een volk dat aan de HEER, uw God, is gewijd. U bent door Hem uitgekozen om, anders dan alle andere volken op aarde, zijn kostbaar bezit te zijn." (Deut. 7:6)

Gods keuze voor jou en mij in Christus is de basis waarvandaan ons leven een bron kan worden voor de ander. In hoeverre ervaar je dit?

De vrouw in Hooglied verlangt uiteindelijk naar een ontmoeting in een paradijselijke setting: de wijngaard van Engedi waar het gras het bed is, de bomen de muren zijn en de cipressen het dak is (Hoogl. 1:14, 16-17). Hooglied toont het diepste verlangen wat ons mensen voortdrijft: het verlangen terug naar het paradijs (Gen. 1 en 2) waar we in volmaakte harmonie en nabijheid leven met God en elkaar. Als mensen dragen we juist in onze onvolkomenheden de echo's van dat paradijs bij ons. De vloek van Genesis 3 betrof bij uitstek de relatie tussen man en vrouw. De gebrokenheid hiervan wordt zichtbaar in onze meest nabije relaties wat het verlangen voedt naar heelheid en echte verbinding. Een heelheid die begint in herstel van de relatie met God en daarvandaan een herstel van de relatie met de ander.

Herken je een correlatie tussen je relatie met God en de relatie met je partner? (of met nabije dierbaren?)

Hoe verklaar je dat? Of: waarom denk je dat dit los van elkaar staat?

Peter Kruijt

peterk@baptisten-amersfoort.nl